

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm IV. Si quis contrà.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

nec secundum personam, nec ratione equi subiectus sit huic iurisdictioni cuius Lauin-ganus (nisi dicatur equum hinc abduxisse) si tamen suspectus sit de fuga aut fraude, cogi potest, ut satisfidet per pignora; sin nolit aut non possit, tunc sequestrari debet equus in-terim, donec causa cognoscatur à Iudice rei, uti docet Abbas in c. vlt. n. 14. Felinus n. 20.

3 Ex his iam apparet, quam malè aliqui Legistæ allegantes dictam regulam, quòd ali-quis sortiatur forum in loco, ubi res sita est, inde colligant, quòd clerici in causis ciuili-bus coram seculari Iudice conueniendi sint còtra expressum textum, statuimus, C. de Episcopis, cum enim clerici exempti sint à iurisdictione seculari, proinde de illis iudi-candum est, sicut de extraneis; qui autem extranei & personaliter subditi non sunt, conueniri non possunt actionibus personali-bus, v. g. ex mutuo, emptione, sed neque rea-libus, ita ut personæ ipsæ cogantur ad com-parendum, &c. Excipio causas feudales, eò quòd ratione feudi persona alioquin non subdita obligationem personalem contra-hat erga dominum. Confirmatur, si Iu-dex in causis ciuilibus iurisdictionem habet in clericos, sequitur, quòd eos non tantum citare, sed etiam ut contumaces declarare, punire, & ad obseruationem latæ sententiæ compellere possit; consequens autem sacris canonibus apertè repugnat, ergo & antecè-dens: probatur sequela, quia omnis iurisdic-tio inermis est, nisi habeat vim coercitiuam seu coactionem aliquam iuxta l. vlt. ff. de of-ficio eius, cui mandata est iurisdictione.

Quod attingit ad textum huius capituli, perperam plerique Canonistæ inde colligi putarunt, quòd reus alioqui non subditus conueniri possit coram Iudice loci, ubi res sita est. Causa errandi illis fuit, quia non in-spexerunt integrum caput Concilij Africani sub Bonifacio & Cælestino cap. 88. & Con-cil. Mileuitanum relatum in c. placuit, 16. q. 6. quibus locis decernitur, ut expulsis tunc Donatistis & Pelagianis Episcopi Catholi-ci non cunctentur recipere parochias ad suam dioccesin pertinentes; sin verò contro-uerfia sit de aliqua Ecclesia, ad hancne, vel

illam pertineat dioccesin, nullus Episcopus sibi talem Ecclesiam etiam cum Metropoliti-tani, aut Primatis assensu attribuere præsu-mat, sed per arbitros à Metropolitanò datos vel à partibus cum eiusdem consensu electo-s lis componatur. Quòd si verò accidat, ut di-uerfarum prouinciarum Episcopi de paro-chia aliqua contendant, tum is Primas Iu-dices det, in cuius prouincià situs est locus facer, de quo controuersia existit.

Secundum hanc germanam huius capi-tuli expositionem nulla est difficultas, cum enim neuter Episcopus in possessione paro-chie fuerit, idè coram neutrius Metropoliti-tano causa juridicè decidenda esset, sed opti-mè constitutum à Concilio Africano natio-nali, ut talis causa per arbitros componere-tur, quos is metropolitanus dare debeat, in cuius prouincià parochia sita est, quando- quidem is ratione rei aliquid plus potesta-tis habere videtur in causam, licet non in personam Episcopi extranei, sin autem Epi-scopus extraneus fuisset in possessione paro-chie, quam alter Episcopus suam vendica-ret, tum in optione actoris huius esse, num il-lum conuenire malit coram metropolitanò rei, seu possessoris, qui illum personaliter constringere posset tanquam subditum, an verò coram metropolitanò rei sitæ, qui tamen in possessorem nihil personaliter at-tentare posset, sed tantum in rem.

CAPITVLVM IV.

Si quis contrà.

PARAPHRASIS.

Permittendum nequaquam est, ut clerici à laicis teneantur; sed si quispiam contra clericum querelam aut controuersiam habeat, Episcopum eius adeat, qui si sus-pectus sit actori, deputandus erit execu-tor (seu ab ipso Episcopo, seu, si & hoc a-ctor refugerit, à Vicario seu delegato Sedis Apostolicæ) qui partes cogat, ut com-muni consensu Iudices seu potius arbitros eligant, & ab his quidquid fuerit consti-tutum,

tatum, Episcopus vel Legatus curabit executioni mandari.

Hic est sensus huius capituli secundum originalem lectionem apud B. Gregorium I. in registro lib. 7. epist. 74. quam ad Bonifacium scripsit Corsicæ defensor, ac delegatum Sedis Romanæ.

SUMMARIUM.

1. Episcopus loci, & Apostolica Sedis Legatus in iurisdictione ordinaria concurrunt; Legatus autem suscipere causas subditorum non debet, nisi ob defectum Episcopi.
2. Iudex ordinarius v. g. Episcopus ut suspectus recusatus, si recusandi causa notoria sit, vel coram electis arbitris probata, debet dare delegatum partibus non suspectum, vel partes cogere, ut in arbitros compromittant, vel denique causam ad superiorem Archiepiscopum, vel Papam deferenda.
3. Arbitri iuris laudum seu sententiam à se dictam exequi non possunt, sed executio eius fieri debet à Iudice ordinario.
4. Delegatus Principis, v. g. Papæ ecclesiastico delegato potest per se sententiam suam executioni mandare.

NOTANDUM I. Episcopus loci, & Apostolica Sedis Legatus in iurisdictione ordinaria concurrunt, sed non debet Legatus causas subditorum suscipere, nisi ob defectum Episcopi, quia videlicet terminare negligit, vel quia recusatur, aut ab eo appellatur, ut colligitur ex hoc c. & habetur in Conc. Trid. Sess. 24. c. 2. de reform.

NOTANDUM II. Iudex etiam ordinarius, v. g. Episcopus ut suspectus recusari potest, quo casu, si recusandi causa notoria, vel coram arbitris communi consensu electis probata sit, iuxta c. speciali 6. de appellat. Iudex ordinarius superfedere debet, & vel delegatum ex consensu recusatorem deputare, vel partes cogere, ut in arbitros compromittant, vel denique causa ad Superiorem, videlicet Archiepiscopum aut Papam defe-

ratur, ut colligitur ex hoc c. & cit. c. speciali iuncta Gl. causa 11. q. 1. licet aliter hic doceat Abbas deceptus falsa huius capituli lectione.

NOTANDUM III. Arbitri iuris, qui à Iudice ordinario cum partium consensu statuuntur, laudum seu sententiam à se dictam exequi non possunt, quia solum constituti censentur ad pronuntiandum, ideoque pronuntiatione facta extinguitur omnis eorum potestas, executio autem sententiæ latæ ab ordinario Iudice fieri debet, ut colligitur ex hoc cap. Verum, quod Iudex delegatus ab Episcopo sententiam suam exequi, atque actorem in possessionem mittere possit, recte hic docet Gl. ver. ipsius, Abbas n. 37. Imola n. 2. contra Alexandrum n. 34. Felinum num. 5. Quare cum hæc res valde controuersa sit, ut videre est apud Menochium casu 74. idem attendendum est tum ad consuetudinem loci, tum ad verba commissionis, num contineant mandatum faciendi iustitiam &c. Sed de Principis, videlicet Papæ, ecclesiastico delegato dubitari non debet, quin sententiam suam exequi queat, c. pastoralis, §. præterea, de officio delegati.

CAPITVLVM V.

Si clericus.

PARAPHRASIS.

Clericus rem aliquam tanquam suam vel Ecclesiæ suæ repetit à laico possessore; sed laicus ait rem illam clerici aut Ecclesiæ non esse: quæritur, ad quem Iudicem hæc deferenda sit. Respondit Alexander III. secundum iuris communis præscriptum ad secularem iudicem pertinere, quia actor forum rei sequi debet, licet in multis regionibus per consuetudinem aliud receptum sit.

SUMMARIUM.

1. Laicus à clerico conueniendus est coram seculari Iudice actione personali, & reali; nisi causa profana ad Ecclesiasticum